

Vasinin Görevleri, Vasinin Yetkileri

ve

Görev ve Yetkilerin Sınırları

ile

Vasilik Ücreti

VASİNİN GÖREVLERİ

1. Vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür.
2. Vasiliğe atanma kararının kesinleşmesi üzerine vasi ile vesayet makamının görevlendireceği bir kişi tarafından, vakit geçirilmeksizin, yönetilecek malvarlığının defteri tutulur.
3. Vesayet altındaki kişi ayırt etme gücüne sahipse, olanak bulunduğu takdirde defter tutulurken hazır bulundurulur.
4. Belli bir iş için görevlendirilmiş olan kayyım, vesayet makamının talimatına aynen uymak zorundadır.
5. Vasi, görevini yerine getirirken kusurlu davranışıyla vesayet altındaki kişiye verdiği zarardan sorumludur.
6. Vasi, görevini ağır surette savsaklar, yetkilerini kötüye kullanır veya güveni sarsıcı davranışlarda bulunur ya da borç ödemede acze düşerse, vesayet makamı tarafından görevden alınır. Vasinin görevini yapmakta yetersizliği sebebiyle vesayet altındaki kişinin menfaatleri tehlikeye düşerse, vesayet makamı kusuru olmasa bile vasiyi görevden alabilir.
7. Koşullar gerektirdiği takdirde denetim makamı, vasi ve vesayet makamının isteği üzerine vesayet altındaki kişinin malvarlığının resmî defterinin tutulmasına karar verebilir. Bu defter, mirastaki resmî defterin alacaklılara karşı doğurduğu sonuçları doğurur ve oradaki usul uyarınca tutulur.
8. Vesayet altındaki kişinin menfaati gerektirirse değerli şeylerin dışındaki taşınır, vesayet makamının vereceği talimat uyarınca, açık artırma ile satılır. Hâkim, özel durumları, taşınırın niteliğini veya değerinin azlığını göz önüne alarak pazarlıkla satışa da karar verebilir. Vesayet altındaki kişinin kendisi veya ailesi için özel bir değer taşıyan şeyler, zorunluluk olmadıkça satılamaz.
9. Vesayet altındaki kişinin kendisi veya malvarlığının yönetimi için gerekli olmayan paralar, faiz getirmek üzere, vesayet makamı tarafından belirlenen millî bir bankaya yatırılır veya Hazine tarafından çıkarılan menkul kıymetlere çevrilir. Paranın yatırılmasını bir aydan fazla geciktiren vasi, faiz kaybını ödemekle yükümlüdür.

VESAYET ALTINDAKİNİN MALVARLIĞININ YÖNETİMİ SORUNU

Yönetim ve hesap tutma yükümlülüğü: Vasi, vesayet altındaki kişinin malvarlığını iyi bir yönetici gibi özenle yönetmek zorundadır. Vasi, yönetimle ilgili hesap tutmak ve vesayet makamının belirlediği tarihlerde ve her hâlde yılda bir defa hesabı onun incelemesine sunmakla yükümlüdür. Vesayet altındaki kişi görüşlerini oluşturma ve açıklama yeteneğine sahip ise, hesabın hâkim tarafından incelenmesi sırasında olanak ölçüsünde hazır bulundurulur.

Serbest mallar: Vesayet altındaki kişi, kendi tasarrufuna bırakılmış olan mallar ile vasinin izniyle çalışarak kazandığı malları serbestçe yönetir ve kullanır.

VESAYET ALTINDAKİNİN TAŞINMAZLARINA İLİŞKİN SORUNLAR

Taşınmazların satışı, vesayet altındaki kişinin menfaati gerekli kıldığı makamının talimatı uyarınca ve ancak kanunda sayılı hâllerde mümkündür. Satış, vesayet makamının bu iş için görevlendireceği bir kişi tarafından vasi de hazır olduğu hâlde açık artırmayla yapılır ve ihale vesayet makamının onamasıyla tamam olur; onamaya ilişkin kararın ihale gününden başlayarak on gün içinde verilmesi gerekir.

Ancak denetim makamı (ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ), istisnaî olarak özel durumları, taşınmazın niteliğini veya değerinin azlığını göz önüne alarak pazarlıkla satışa da karar verebilir. Vasi, kısıtlıyı korumak ve bütün kişisel işlerinde ona yardım etmekle yükümlüdür. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde vasi, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına ilişkin hükümlere göre kısıtlıyı bir kuruma yerleştirebilir veya orada alıkoyabilir ve durumu derhal vesayet makamına bildirir. Vesayet dairelerinin yetkilerine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla vasi, vesayet altındaki kişiyi bütün hukukî işlemlerinde temsil eder. Vesayet altındaki kişi adına kefil olmak, vakıf kurmak ve önemli bağışlarda bulunmak yasaktır. Vesayet altındaki kişi görüşlerini oluşturma ve açıklama yeteneğine sahipse, vasi önemli işlerde karar vermeden önce olanak ölçüsünde, onun görüşünü almakla yükümlüdür. Vesayet altındaki kişinin işi uygun bulmuş olması vasiyi sorumluluktan kurtarmaz. Ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi, vasinin açık veya örtülü izni veya sonraki onamasıyla yükümlülük altına girebilir veya bir haktan vazgeçebilir. Yapılan işlem diğer tarafın belirlediği veya başvurusu üzerine hâkimin belirleyeceği uygun bir süre içinde onanmazsa, diğer taraf bununla bağlı olmaktan kurtulur.

Onamamanın sonucu

Vasinin onamadığı işlemlerde taraflardan her biri verdiğini geri isteyebilir. Ancak, vesayet altındaki kişi, sadece kendi menfaatine harcanan veya geri isteme zamanında malvarlığında mevcut olan zenginleşme tutarıyla ya da iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmış olduğu miktarla sorumludur. Vesayet altındaki kişi, fiil ehliyetine sahip olduğu hususunda diğer tarafı yanıltmış ise, onun bu yüzden uğradığı zarardan sorumlu olur.

MALVARLIĞININ İHTİYACA YETMEMESİ DURUMUNDA YAPILACAK İŞLEMLER

Vesayet altındaki kişinin malının bulunmaması veya düzenlenecek deftere göre mevcut malları ile gelirinin ihtiyaçlarına yetmeyeceğine vesayet makamı tarafından karar verilmesi hallerinde, vasinin defter tutma ve hesap verme yükümlülüğü yoktur. Bu halde, vesayet altındaki kişinin malları paraya çevrilirse, durum Tüzüğün 16 ncı maddesinde sözü edilen deftere vesayet makamı tarafından şerh olunur. Malı bulunmayan veya malları ve geliri ihtiyaçlarına yetmeyen vesayet altındaki kişinin bağışlama ve benzeri yollarla elde ettiği kazanımlar, kazanıldığı tarihten itibaren bir ay içinde deftere işlenmek üzere vasi tarafından vesayet

makamına bildirilir. Vasi bildirimdeki gecikmesinden sorumludur. Vesayet altındaki kişinin sonradan meydana gelen kazanımlarıyla mal ve gelir sahibi olması nedeniyle mallarının ve gelirinin ihtiyaçlarına yeter dereceye ulaşması halinde, vesayet makamı bir kararla defter tutmayan vasiye defter tutma ve gerekiyorsa hesap verme yükümlülüğünü, defter tutmakta olup hesap vermeyen vasiye de hesap verme yükümlülüğünü yükler.

Vesayet makamınca, vesayet altındaki kişinin malvarlığı ve gelirinin ihtiyaçlarına yeteceğine karar verilmesi halinde, vasi, vesayet altındaki kişinin mal varlığını aşağıdaki hükümlere göre yönetir.

A. HESAP RAPORU

Vesayet makamı başka bir süre belirmemişse vasi, her yıl aralık ayının son günündeki durumu gösterir bir hesap raporunu, en geç ocak ayının son gününe kadar vesayet makamına verir. Raporun bir yıldan kısa sürelerle düzenlenmesine karar verilmesi halinde, vesayet makamı hesabın hangi güne kadar olan durumu göstereceğini ve raporun en geç hangi tarihte verileceğini de kararında belirtir. Raporunda hesap devresi içinde malvarlığında meydana gelen değişiklikler ile yapılan masraflar ve elde edilen gelirler ayrıntıları ile gösterilir ve belgeleri rapora eklenir. Vesayet makamının bir kararının yerine getirilmesi için yapılan işlemler varsa, bunlara ait kararların tarihleri de raporda gösterilir. Rapora, vesayet altındaki kişinin mallarına ait hesapların yanısıra, yaşam tarzına, yerleşim yerine ve mesleki eğitimine ilişkin ayrıntılı bilgi de yazılır.

HESAP RAPORUNUN İNCELENMESİ VE ONAYLANMASI

Vesayet makamı, hesap raporunu, verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde, iyi bir yönetimden beklenen özenin gösterilip gösterilmediğini de dikkate alarak inceler ve hesap raporunda eksiklik ya da yanlışlık gördüğü takdirde vasiye, hesapların tamamlanması veya düzeltilmesi için uygun bir süre verir. Vesayet altındaki kişi görüşlerini oluşturma ve açıklama yeteneğine sahip ise, hesabın hâkim tarafından incelenmesi sırasında olanak ölçüsünde hazır bulundurulur. Vesayet makamı, incelemesinin sonunda rapor ve hesapları kabul veya reddeder, gerektiğinde vesayet altındaki kişinin menfaatini korumak için uygun önlemleri alır. Vasi, görevini yerine getirirken kusurlu davranışıyla vesayet altındaki kişiye verdiği zarardan sorumludur.

B. DEĞERLİ ŞEYLERİN SAKLANMASI

Vesayet altındaki kişiye ait kıymetli evrak, değerli eşya, önemli belge ve benzerleri, malvarlığının yönetimi bakımından bir engel yoksa, vesayet makamının gözetimi altında güvenli bir yere konulur. Bunların saklanmasında ve yönetiminde bir engel varsa, gerektiğinde güvence alınarak vasiye de teslim edilebilir. Bu eşyanın teslimine ilişkin tutanakta adetleri, nitelikleri ve değerleri ayrı ayrı gösterilir.

C. PARA VE MENKUL KIYMETLER

Vesayet altındaki kişiye ait paralar, faiz getirmek üzere milli bir bankada bu kişi adına açılan bir hesaba yatırılır veya Hazine tarafından çıkarılan menkul kıymetlere çevrilir. Vesayet makamı bu hesaptan kime ve ne şekilde ödeme yapılabileceğini bankaya bildirir.

D. MALLARIN SATIŞI

Vesayet altındaki kişiye ait malların satışında açık artırma esastır. Ancak, satışa çıkarılacak malların özel durumları, nitelikleri veya değerlerinin azlığı göz önüne alınarak taşınırlarda vesayet makamı, taşınmazlarda ise vesayet makamı satışa karar verdikten sonra denetim makamı pazarlıkla satışa karar verebilir. Vesayet altındaki kişinin kendisi veya ailesi için özel bir değer taşıyan şeyler zorunluluk olmadıkça satılamaz.

AÇIK ARTIRMADA USUL

Açık artırma, vesayet makamının gözetimi altında ve bu işle görevlendirdiği memur tarafından, vasi de hazır olduğu halde yapılır. Hâkim, açık artırmayla satışta, vesayet altında bulunanın menfaatlerine uygun olmak üzere, satış şartları ile satış ilanlarının nerede ve ne şekilde yapılacağını belirler. Satış ilanında, ihalenin hâkim onayı ile tamamlanacağı hususu da belirtilir. Artırma şartnamesinin hazırlanmasında ve ilanında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri de göz önünde bulundurulur. Taşınır ve taşınmazların açık artırmada en çok artırana devir ve teslim edilebilmesi için vesayet makamının ihaleyi on gün içinde onaylaması gerekir. Alıcının, satış bedelini, ihalenin onaylanması koşuluyla ihale tarihinden itibaren on gün içinde ödemesi gerekir. Satış bedeli, vesayet makamı tarafından belirlenen milli bir bankaya yatırılır. Satış bedeli tamamen ödendikten sonra taşınır mallar alıcısına teslim edilir. Taşınmazların alıcı adına tescili için hâkim tarafından tapuya, ihale tutanağının onayla bir örneği de eklenmek suretiyle tezkere yazılır. Bu tezkere, tapu siciline yapılacak tescilin hukuki sebebini oluşturur.

PAZARLIKLA SATIŞTA USUL

Pazarlıkla satış, vesayet makamının gözetimi altında ve bu işle görevlendirdiği memur tarafından vasi de hazır olduğu halde yapılır. Hâkim, pazarlıkla satışta, vesayet altında bulunanın menfaatlerine uygun olmak üzere, satış şartları ile satış ilanının yapıp yapılmayacağını, yapılacaksa nerede ve ne şekilde yapılacağını belirler. Satış ilanında, ihalenin hâkim onayı ile tamamlanacağı hususu da belirtilir. Pazarlıkla yapılacak ihaleye en az üç istekli davet edilir. İsteklilerle yapılan pazarlık sonucu ihale en yüksek bedeli verene yapılır. Taşınır ve taşınmazların pazarlık sonucu en yüksek bedeli verene devir ve teslim edilebilmesi için vesayet makamının ihaleyi on gün içinde onaylaması gerekir. Alıcının, satış bedelini, ihalenin onaylanması koşuluyla ihale tarihinden itibaren on gün içinde ödemesi gerekir. Satış bedeli, vesayet makamı tarafından belirlenen milli bir bankaya yatırılır. Satış bedeli tamamen ödendikten sonra taşınır mallar alıcısına teslim edilir. Taşınmazların alıcı adına tescili için hâkim tarafından tapuya, ihale tutanağının onaylı bir örneği de eklenmek suretiyle tezkere yazılır. Bu tezkere, tapu siciline yapılacak tescilin hukuki sebebini oluşturur.

VASİNİN DEFTER TUTMA SORUNU

Vasiliğe atanma kararının kesinleşmesi üzerine, vasi ile vesayet makamının görevlendireceği bir kişi tarafından, hâkimin belirleyeceği süre içinde ve talimatları doğrultusunda yönetilecek malvarlığının defteri tutulur. Deftere vesayet altındaki kişinin mallarının türü, adedi ve tahmin edilen rayiç bedelleri sıra numarası altında yazılır. Taşınmazların buldukları yerler, sınırları, alanları, özellikleri, tapu kayıtları ve bu malların kısıtlamalarına ilişkin aynı haklar da ayrıca gösterilir. Vesayet altındaki kişi ayırt etme gücüne sahipse, olanak bulunduğu takdirde defter tutulurken hazır bulundurulur. Vesayet altındaki kişinin malvarlığı yoksa aynı süre içinde, durum vesayet makamına yazılı olarak bildirilir. Bu halde defter tutulmaz.

Birinci fıkrada belirlenen süre içinde defterin düzenlenmesine engel bir durum varsa vesayet makamından ek süre istenebilir. Vasinin ek süre istemi vesayet makamınca uygun görüldüğü takdirde yeterli ek süre verilir. Bu süre kesindir.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 11.05.1999 tarihli 1999/2617 E. 1999/4992 K. Sayılı kararında "... Vasinin Türk Medeni Kanununun Velayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzüğü'nün 21. ve müteakip maddelerinde gösterilen süreler içinde hesap verme yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekir. Aksi takdirde Medeni Kanunun 427. Maddesindeki (4721 sayılı Medeni Kanun'a göre 483. Madde) şartlar oluşacağından vasinin azline karar verilmesi gerekir." Denilerek bu süre içerisinde hesap veremeyen vasinin azledilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Defterin Nasıl Tutulacağı Konusu:

Tutulan defter belirlenen süre içinde iki örnek olarak vesayet makamına verilir. Vesayet makamı, defterde yazılan malların iyi tanımlanmadığını, değerlerinin takdirinde yanlışlık yapıldığını veya eksik yazıldığını saptarsa, bunları denetimi altında tamamlattırır veya düzelttirir. Vesayet makamı, defterin usulüne uygun ve doğru olarak düzenlendiği kanısına varırsa bir örneğini onaylayarak vasiye verir, diğer örneğini dosyasında saklar. Belirlenen süreler içinde defter tutulmaz veya tamamlanmazsa vasi, Türk Medeni Kanununun 483 üncü maddesi hükümlerine göre, vesayet makamı tarafından görevinden alınır. Vasiliğe atanma kararının kesinleşmesi üzerine, Türk Medenî Kanununun 438 inci maddesi uyarınca; vasi ile vesayet makamının görevlendireceği bir kişi tarafından, hâkimin belirleyeceği süre içinde ve talimatları doğrultusunda yönetilecek malvarlığının defteri tutulur. Bu deftere bir sıra numarası altında, vesayet altındaki kişinin mallarının türü, adedi ve tahmin edilen rayiç bedelleri yazılır. Taşınmazların buldukları yerler, sınırları, alanları, özellikleri, tapu kayıtları ve bu mallar üzerindeki kısıtlamalara ilişkin aynî haklar da ayrıca belirtilir. Vesayet altındaki kişi ayırt etme gücüne sahipse, olanak bulunduğu takdirde defter tutulurken hazır bulundurulur. Vesayet altındaki kişinin malvarlığının bulunmaması halinde, durum vesayet makamına yazılı olarak bildirilir. Bu halde defter tutulmaz. Belirlenen süre içinde defterin düzenlenmesine engel bir durum varsa, vesayet makamından ek süre istenebilir. İstem uygun görüldüğü takdirde ek süre verilir. Bu süre kesindir. Tutulan defter belirlenen süre sonunda iki örnek olarak vesayet makamına verilir. Vesayet makamı, defterde yazılan malların iyi tanımlanmadığını, değerlerinin takdirinde yanlışlık yapıldığını veya eksik yazıldığını saptarsa, bunları denetimi altında tamamlattırır veya düzelttirir. Vesayet makamı, defterin usulüne uygun ve doğru olarak düzenlendiği kanısına varırsa bir örneğini onaylayarak vasiye verir, diğer örneğini dosyasında saklar. Belirlenen süreler içinde defter tutulmaz veya tamamlanmazsa vasi, Türk Medeni Kanununun 483 üncü maddesi hükümlerine göre vesayet makamı tarafından görevinden alınır.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 30.11.2005 tarihli 2005/13065 E. 2005/16632 K. Sayılı kararında da:

"... İlgililer, vesayet makamının kararlarına karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilirler. Denetim makamı, gerektiğinde duruşmada yaparak bu itirazları karara bağlar. Denetim makamının kararı kesin niteliktedir." şeklinde denetim makamının kararlarının kesinliği kabul edilmiştir.

GÖREVİ SONA EREN VASİNİN SON RAPOR VE KESİN HESAP VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Görevi sona eren vasi, vesayet altındaki kişinin malvarlığının yönetimiyle ilgili son raporunu ve kesin hesabını görevinin sona ermesinden itibaren on beş gün içinde vesayet makamına verir. Vasi, son raporunda, mal varlığı ile gelir ve giderin her kalemini, niteliklerini ayrı ayrı belirterek yazar. Son rapordan önce verilmiş onaylı bir raporun bulunması halinde, sadece o rapordan sonraki gelir ve giderler yazılır. Hâkimin gelir ve giderlere ait verilmesini istediği belgeler de son rapora eklenir. Vesayet altındaki kişinin durumuna uygun olan, yol, yiyecek, giyecek gibi giderlerden belge istenmez. Kesin hesapta, son rapora ek olarak vasinin atandığı ve görevinin sona erdiği tarihler itibarıyla mal varlığının gelir ve gider toplamı ile gelir ve gider farkı ayrı ayrı gösterilir. Son rapor ve kesin hesap, vesayet makamınca onbeş gün içinde incelenerek uygun bulunursa onaylanır. Eksiklikler varsa tamamlanması için vasiye ek bir süre verilir. Verilen sürede eksiklikler tamamlanarak düzenlenen son rapor ve kesin hesap vesayet makamınca onaylanır. Son rapor ve kesin hesap onaylandıktan sonra malvarlığı vesayet altındaki kişiye, mirasçılara veya yeni vasiye teslim edilir.

Son rapor ve kesin hesaptaki eksiklikler, verilen sürede tamamlanmaz veya birinci fıkrada yazılı süre içinde vasi raporunu vermezse ya da rapora göre vesayet makamı vasinin sorumlu olması gerektiği kanısına varırsa, son rapor ve kesin hesabın reddi konusundaki kararını vasiye tebliğ eder. Bu karar ayrıca ehliyetini kazanmış ergin kişiye veya mirasçılara ya da yeni vasiye tazminat davası açma hakları bulunduğu da belirtilmek suretiyle tebliğ olunur. Bu tebliğde vasinin görevine son verildiği de belirtilir.

VASİNİN GÖREV SÜRESİ SORUNU

Vasi, kural olarak iki yıl için atanır. Vesayet makamı, bu süreyi her defasında ikişer yıl uzatabilir. Dört yıl dolunca vasi, vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir. Vasilik görevi, uzatılmadığı takdirde, sürenin dolmasıyla sona erer.

VASİNİN ÜCRET SORUNU

Vasi, vesayet altındaki kişinin malvarlığından, olanak bulunmadığı takdirde Hazineden karşılanmak üzere kendisine bir ücret verilmesini isteyebilir. Ödenecek ücret, yönetimin gerektirdiği emek ve yönetilen malvarlığının geliri göz önünde tutulmak suretiyle her hesap dönemi için vesayet makamı tarafından belirlenir. **Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 24.04.2003 tarihli 2003/4815 E. 2003/5912 K. Sayılı kararına göre:** "... Vasilik ücretini belirlemede görev, vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine aittir..."

Nitekim aynı dairenin bu kez 24.04.2003 tarihli 2003/4815 E. 2003/5912 K. Sayılı kararı da bu yöndedir: "... Vasi, vesayeti altındaki kişinin malvarlığından, olanak bulunmadığı takdirde Hazine 'den karşılanmak üzere kendisine bir ücret verilmesini isteyebilir. Ödenecek ücret, yönetimin gerektirdiği emek ve yönetilen malvarlığının geliri göz önünde tutulmak suretiyle her hesap dönemi için vesayet makamı tarafından belirlenir (TMK md. 457). Bu hüküm gereğince; her hesap dönemi için vasilik ücretini belirleme ve geçmiş dönemlere ilişkin ücret verilip verilmeyeceğinin takdiri yetkisi vesayet makamına aittir. Türk Medeni Kanununun 397/2 maddesi vesayet makamının Sulh Hukuk Mahkemesi olduğunu belirtmiştir. Şu halde vasilik ücretini belirlemede, görev vesayet makamına (Sulh Hukuk Mahkemesine) aittir..."

VASİLİKTE SULH HUKUK MAHKEMESİNİN İZİNİNE TABİ OLAN İŞLER

Aşağıdaki hâllerde Sulh Hukuk Mahkemesinin izni gereklidir:

1. Taşınmazların alımı, satımı, rehn edilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynî hak kurulması,
2. Olağan yönetim ve işletme ihtiyaçları dışında kalan taşınır veya diğer hak ve değerlerin alımı, satımı, devri ve rehn edilmesi,
3. Olağan yönetim sınırlarını aşan yapı işleri,
4. Ödünç verme ve alma,
5. Kambiyo taahhüdü altına girme,
6. Bir yıl veya daha uzun süreli ürün ve üç yıl veya daha uzun süreli taşınmaz kirası sözleşmeleri yapılması,
7. Vesayet altındaki kişinin bir sanat veya meslekle uğraşması,
8. Acele hâllerde vasinin geçici önlemler alma yetkisi saklı kalmak üzere, dava açma, sulh olma, tahkim ve konkordato yapılması,
9. Mal rejimi sözleşmeleri, mirasın paylaşılması ve miras payının devri sözleşmeleri yapılması,
10. Borç ödemededen aciz beyanı,
11. Vesayet altındaki kişi hakkında hayat sigortası yapılması,
12. Çıraklık sözleşmesi yapılması,
13. Vesayet altındaki kişinin bir eğitim, bakım veya sağlık kurumuna yerleştirilmesi,
14. Vesayet altındaki kişinin yerleşim yerinin değiştirilmesi.

VASİLİKTE SULH HUKUK MAHKEMESİNİN GÖREV VE YETKİLERİ

Aşağıdaki hâllerde Asliye Hukuk Mahkemesi'nin izninden sonra denetim makamının da izni gereklidir:

1. Vesayet altındaki kişinin evlât edinmesi veya evlât edinilmesi,
2. Vesayet altındaki kişinin vatandaşlığa girmesi veya çıkması,
3. Bir işletmenin devralınması veya tasfiyesi, kişisel sorumluluğu gerektiren bir ortaklığa girilmesi veya önemli bir sermaye ile bir şirkete ortak olunması,
4. Ömür boyu aylık veya gelir bağlama veya ölünceye kadar bakma sözleşmeleri yapılması,
5. Mirasın kabulü, reddi veya miras sözleşmesi yapılması,
6. Küçüğün ergin kılınması,
7. Vesayet altındaki kişi ile vasi arasında sözleşme yapılması,
8. Vasinin belli dönemlerde vereceği rapor ve hesapları incelenmesi; gerekli gördüğü hâllerde bunların tamamlanması veya düzeltilmesini istemek.

Sulh Hukuk Mahkemesi, rapor ve hesapları kabul veya reddeder; gerektiğinde vesayet altındaki kişinin menfaatinin korunması için uygun önlemleri alır. Bunların dışında, Kanunen gerektiği hâlde vasinin yetkili Sulh Hukuk Mahkemesi'nin iznini almadan yapmış olduğu işlemler, vesayet altındaki kişinin vasinin izni olmaksızın yaptığı işlem hükmündedir. Vasinin vesayet altındaki kişi adına dava açabilmesi vesayet makamının iznine tabi olup, vasinin izin olmaksızın dava açması durumunda, mahkeme vasiye bu yönde ilam alıp sunmak üzere uygun bir süre vermelidir.

Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 24.11.2008 tarihli 2008/3977 E. 2008/14550 K. Sayılı kararı da bu görüştedir:

"... Davacı küçükler B. ve T. B.'a vesayeten H. vekili tarafından açılan 23.06.2000 tarihli dava dilekçesinde; küçüklerin anne ve babasının 17.08.1999 tarihinde meydana gelen deprem sırasında vefat ettiklerini beyanla, yıkılan ev ve içindeki eşyalar için maddi tazminat, anne ve babalarını birlikte kaybeden küçüklere manevi tazminat talebinde bulunulmuş, işbu dosya ile birleştirilen tarafları ve dava sebebi aynı olan 24.06.2005 tarihli dava dilekçesi ile de destek tazminatı talebinde bulunulmuştur...

... Küçük B. ve T. B. vasisi H.'nin genel vekâletnamesine istinaden vekil tarafından açılmıştır. Vasi tayinine ilişkin Yalova Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 1999/858-867 esas karar sayılı ilamı dosyaya sunulmuş ise de, vasinin görülmekte olan davayı açma konusunda izin aldığı ileri sürülmediği gibi, buna ilişkin bir karar da ibraz edilmemiştir. Vesayet altına alınan küçüklerin vasileri tarafından temsil edileceği kuşkusuzdur. 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 391. maddesi, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 448. maddesi düzenlemeleri bu yöndedir. 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 405/8. maddesi, sulh mahkemesinin iznine tabi tuttuğu işler arasında husumeti de saymış; böylece, gerek vesayet altındaki kişi adına vasi tarafından dava açılabilmesini ve gerekse kendilerine karşı açılmış bir davada vasi tarafından temsil edilebilmelerini vasinin sulh mahkemesinden izin alması koşuluna bağlamıştır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 462/8. maddesi de, vasinin vesayeti altındaki kişi adına dava açabilmesini vesayet makamının iznine tabi kılmış; öncekinden farklı olarak, vesayet altındakine karşı açılmış olan davalar yönünden bu izin koşulunu kaldırmıştır.

Böylece, anılan her iki Kanuna göre de, konusu ve türü ne olursa olsun, vasinin, vesayeti altındaki kişi adına herhangi bir davayı açabilmesi, her halükarda, bu konuda izin almış olması koşuluna bağlıdır. Bu konu kamu düzenine ilişkin olduğundan herhangi bir davada vasinin bu yönde izin almış olup olmadığı hususu, mahkemece ve Yargıtay'ca resen gözetilmelidir. Hukuk Genel Kurulu'nun 2005/21-195 Esas, 2005/209 Karar sayılı ilamları

da aynı hususa işaret etmekte olup, vasinin izin almaksızın dava açması durumunda, davayı gören mahkemenin, vasiye bu yönde ilam alıp sunmak üzere uygun bir süre vermesi gerekir; bu husus yerine getirilmeden yargılama yapılarak davanın sonuçlandırılması kanuna aykırıdır. Böylesi bir kanuna aykırılık ise, Yargıtay'ın temyiz incelemesi sırasında resen dikkate alması gereken bir bozma nedenidir."

MALVARLIĞININ İHTİYACA YETİP YETMEDİĞİNİN BELİRLENMESİ

Düzenlenen defter vesayet makamına verildikten sonra hâkim, vesayet altındaki kimsenin mallarını, gelirini ve ihtiyaçlarını takdir eder veya ettirir ve malları ile gelirinin vesayet altındaki kimsenin ihtiyaçlarına yetip yetmeyeceği konusunda karar verir.

VASİLİKTE VESAYETİN SONA ERMESİ SORUNU

Vesayet, yetkili Sulh Hukuk Mahkemesi'nin kararıyla sona erer. Vesayeti gerektiren sebebin ortadan kalkması üzerine Sulh Hukuk Mahkemesi'nin vesayetin sona ermesine karar verir. Kısıtlı ve ilgililerden her biri, vesayetin kaldırılması isteminde bulunabilir. Ancak, vesayet sebebinin ortadan kalktığına ilişkin yeterli delil mevcut olması gerekir. Yüksek Mahkeme kararlarının da bu yönde olduğunu **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 04.02.2009 tarihli 2009/2-17 E. 2009/46K. Sayılı kararı ile örnekleyebiliriz: "... Davacı hakkında verilen vesayet kararı, Türk Medeni Kanununun 406. maddesine dayanmaktadır. Vesayeti gerektiren sebebin ortadan kalktığına ilişkin yeterli delil mevcut değildir. İsteğin reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir... .. Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere ve özellikle davacı Türk Medeni Kanunu'nun 406.maddesinde yazılı olan vesayeti gerektiren hallerden; mal varlığını kötü yönetmesi sebebiyle kendisini ve ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açması nedeniyle, vesayet altına alınmış olup, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı bulunmadığına dair alınan raporun, kısıtlılığın devamına veya kaldırılmasına herhangi bir etkisi bulunmadığına ve TMK.m.6 uyarınca herkesin iddiasını ispatlaması gerektiğine, davacının da iddiasını ispatlayamadığına göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır..."**

Akil Hastalığı veya Akıl Zayıflığında:

Akil hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasına, ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalkmış olduğunun resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenmelidir. **Yüksek Mahkemenin bu görüşün aksini kabul etmediği, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 03.06.2005 tarihli 2005/12717 E. 2005/15257 K. Sayılı kararında görülmektedir: "...Vasinin Türk Medeni Kanununun 483. maddesi uyarınca görevden alınması talebi üzerine vesayet makamı tarafından verilen 03.06.2005 tarihli görevden alınmayı gerektiren nedenler bulunmadığına mütedair karar ve itiraz üzerine bu konuda Asliye Mahkemesinin "denetim makamı" sıfatıyla verdiği 14.06.2005 tarihli karar Türk Medeni Kanununun 488. maddesi gereğince kesin olduğundan kısıtlının bu kararlara ilişkin vaki temyiz isteğinin reddine karar verilmesi gerekmiştir.**

... Kısıtlı, vesayet makamına verdiği 1.6.2005 tarihli dilekçesi ile aynı zamanda hakkında verilmiş bulunan kısıtlama kararının Türk Medeni Kanununun 474 üncü maddesi gereğince kaldırılmasını da istemiştir. Akil hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasına, ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalkmış olduğunun resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenmesi halinde karar verilebilir (TMK md.474). Bu bakımdan kısıtlının bu talebinin, duruşmalı incelenmesi ve kısıtlama sebebinin ortadan kalkıp kalkmadığının resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenmesi ve hâsil olacak sonuç uyarınca olumlu-olumsuz karar verilmesi gerekirken bu konuda hüküm kurulmaması da doğru değildir..."

VASİLİĞİN SONA ERMESİ İLE İLGİLİ DİĞER AÇIKLAMALAR

Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre herhangi bir nedenle görevi sona eren vasi, görevinin sona ermesinden itibaren onbeş gün içinde vesayet makamına vesayet altındaki kişinin malvarlığının yönetimiyle ilgili son raporunu ve kesin hesabını verir. Son raporda, mal varlığı ile gelir ve giderin her kalemi, niteliği ayrı ayrı gösterilerek yazılır. Önceden verilmiş ve onaylanmış rapor varsa, o rapordan sonraki gelir ve giderlerin rapora yazılması ile yetinilir. Son rapora gelir ve giderlere ilişkin olarak hâkimin verilmesini istediği belgeler de eklenir. Yol, yiyecek, giyecek gibi giderlerin vesayet altındaki kişinin durumuna uygun olanlarından belge istenmez. Kesin hesapta, son rapora ek olarak vasinin atandığı ve görevinin sona erdiği tarihler itibariyle mal varlığının gelir ve gider toplamı ile gelir ve gider farkı ayrı ayrı gösterilir. Vesayet makamı on beş gün içinde son raporu ve kesin hesabı inceler, uygun bulursa onaylar, eksiklikler varsa, bunların tamamlanması için vasiye bir süre verir. Eksiklikler verilen sürede tamamlandıktan sonra rapor ve kesin hesap vesayet makamınca onaylanır. Son rapor ve kesin hesap onaylandıktan sonra malvarlığı vesayet altındaki kişiye, mirasçılara veya yeni vasiye teslim edilir. Verilen süreye rağmen vasi tarafından son rapor ve kesin hesaptaki eksiklikler tamamlanmaz veya birinci fıkrada yazılı süre içinde vasi raporunu vermezse ya da vesayet makamı rapora göre vasinin sorumlu olması gerektiği kanısına varırsa, son rapor ve kesin hesabın reddi konusundaki kararını vasiye tebliğ eder. Bu karar ayrıca ehliyetini kazanmış ergin kişiye veya mirasçılara ya da yeni vasiye tazminat davası açma hakları bulunduğu da belirtilmek suretiyle tebliğ olunur. Bu tebliğde vasinin görevine son verildiği de belirtilir. Yeni vasi bu tebligat üzerine eski vasi hakkında tazminat davası açar. Bu halde de malvarlığı mevcut durumuyla ehliyetini kazanmış ergin kişiye, mirasçılara ya da yeni vasiye teslim edilir.

VESAYETİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI

1. Kesin hesap ve malvarlığının teslimi

Görevi sona eren vasi, yönetimle ilgili son raporu ve kesin hesabı vesayet makamına vermekle yükümlü olduğu gibi; malvarlığını vesayet altındaki kişiye, mirasçılara veya yeni vasiye teslim edilmek üzere hazır bulundurmaya zorundadır.

2. Rapor ve hesabın incelenmesi

Son rapor ve kesin hesap belli zamanlarda verilen rapor ve hesaplar gibi vesayet makamı tarafından incelenir ve onaylanır.

3. Vasinin görevine son verilmesi

Son rapor ve kesin hesap onaylandıktan ve malvarlığı vesayet altındaki kişiye, mirasçılara veya yeni vasiye teslim edildikten sonra, vesayet makamı vasinin görevinin sona erdiğine karar verir. Vesayet makamı, son rapor ve kesin hesabın onaylanması veya reddi konusundaki kararı ile birlikte kesin hesabı vesayet altındaki kişiye, mirasçılara veya yeni vasiye, tazminat davası açma hakları bulunduğunu da belirtmek suretiyle tebliğ eder. Bu tebliğde vasinin görevine son verildiği de belirtilir.

KONU İLE İLGİLİ YARGITAY KARARLARI

1. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 11.12.2000 tarihli 2000/15373 E. 2000/15682 K. sayılı kararı:

Özü: Vasinin mahcur üzerinde himaye ve müzaheret yetkisi vardır. Bu yetkinin aşılmayıp aşılmadığını inceleme görevi sulh mahkemesine ait olup, sulh mahkemesinin kararına karşı itirazı inceleme yetkisi ise asliye mahkemesindedir.

2. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 24.11.2008 tarihli 2008/3977 E. 2008/14550 K. Sayılı kararı:

Özü: Vasinin vesayet altındaki kişi adına dava açabilmesi vesayet makamının iznine tabi olup, vasinin izin almaksızın dava açması durumunda, mahkeme vasiye bu yönde ilam alıp sunmak üzere uygun bir süre vermelidir.

3. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 04.02.2009 tarihli 2009/2-17 E. 2009/46K. Sayılı kararı:

Özü: Vesayet sebebinin ortadan kalktığına ilişkin yeterli delil mevcut olmalıdır.

4. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 24.04.2007 tarihli 2006/11908 E. 2007/6708 K. Sayılı kararı:

Özü: Vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı sulh mahkemesine onun kabul etmemesi halinde denetim makamına asliye mahkemesine aittir.

5. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi 30.03.2006 tarihli 2005/19686 E. 2006/4477 K. Sayılı kararı:

Özü: Vesayet işlerinde yetki küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet daireleri olup bu yetki kesindir. Mahkemece kendiliğinden dikkate alınması gerekmektedir.

6. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 11.05.1999 tarihli 1999/2617 E. 1999/4992 K. Sayılı kararı:

Özü: Vasinin Türk Medeni Kanununun Velayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzüğün 21. ve müteakip maddelerinde gösterilen süreler içinde hesap verme yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekir. Aksi takdirde Medeni Kanununun 427. Maddesindeki şartlar oluşacağından vasinin azline karar verilmesi gerekir.

7. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 03.06.2005 tarihli 2005/12717 E. 2005/15257 K. Sayılı kararı:

Özü: Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasına, ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalkmış olduğunun resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenmelidir.

8. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 30.11.2005 tarihli 2005/13065 E. 2005/16632 K. Sayılı kararı:

Özü: İlgililer, vesayet makamının kararlarına karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilirler. Denetim makamı, gerektiğinde duruşmada yaparak bu itirazları karara bağlar. Denetim makamının kararı kesin niteliktedir.

9. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 22.02.2005 tarihli 2004/16454 E. 2005/2539 K. Sayılı kararı:

Özü: Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir. Vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez.

10. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 24.04.2003 tarihli 2003/4815 E. 2003/5912 K. Sayılı kararı:

Özü: Vasilik ücretini belirlemede görev, vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine aittir.

Sevinde ÇAVUŞOĞLU
Avukat